

[1354 Op it mêd 2009 3-4]

It Obe Postma-selskip

It wurdt tiid om yn *Us Wurk* omtinken te jaan oan it Obe Postma-selskip, dat ein 2006 oprjochte is en dat him ta doel steld hat om de stúdzje fan Postma syn wurk te befoarderjen, ferbreedzjen en ferdjipjen. Om dat klear te krijen is in aparte Obe Postma-stichting oprjochte, dy't jild byinoar fandelet foar it ambisjeuze programma dat it bestjoer formulearre hat foar de perioade 2006 oant 2016. Sa leit it yn de bedoeling om alle jierren in kongres te organisearjen en wurde de bydragen dêroan dan bondele, is der in eigen tydskrift *Wjerklank*, dat twaris it jier ferskynt, en kinne de leden alle jierren mei op in reiske nei plakken dêr't Postma wat mei hie of oer dichte en skreaun hat. Der is ek in webstee mei ek wer aparte artikels en boppedat wurde der ûnderskate boeken útbrocht (yn de saneamde Obe Postma-rige). Wat hat dit alles oant no ta opsmitten foar de literatuerskiednis fan Fryslân? Ik jou hjir gjin resinsje mar ik folstean, sa't it by dizze rubryk heart, mei in koart sinjalemint.

Postma wurdt tsjintwurdich tink rûnom beskôge as de belangrykste Fryske dichter fan nei 1800. Trochdat der sa'n protte kanten oan de man sitte, lient er him ek foar yntellektuele ekskurzjes nei oare mêden: behalven literatuer binne dat benammen natuerwittenskip, skiednis, lânskipsskiednis en filosofy. It Obe Postma-selskip makket dêr handich gebrûk fan. Sa is der al in kongresbondel (de earste yn de Obe Postma-rige) útkommen, it troch Ph. Breuker en Jan Gulmans redigearre *De dichters en de filosofie. Wijsgerige aspecten van de poëzie in Nederland* (Leeuwarden 2008, Friese Pers Boekerij). Yn dit boek steane de útwurke ferzjes fan de bydragen oan it earste kongres fan it selskip. De skriuwers gean yn op de ferhâlding tusken poëzy en filosofy yn it wurk fan Albert Verwey, Henriëtte Roland Holst-Van der Schalk, J.H. Leopold, J.A. dèr Mouw en fansels (troch Philippus Breuker) Obe Postma. Ek al geane de stikken, útsein dat fan Breuker en frij oerflakkich dat fan Marco Goud oer Boutens en Postma, net allegear yn op Postma en syn wurk, se jouwe wol ynsjoch yn de yntellektuele en literêre kontekst dêr't Postma yn foarme is en yn dy sin is dit boek ek in moaie bydrage oan de Fryske literatuerskiednis.

Fierders binne der oant no ta (by myn witten) fjouwer nûmers ferskynd fan it prachtich yn full color útjûne *Wjerklank*. Behalven meidielings fan it bestjoer en foaroankundigingen en ferslaggen fan de kongressen steane hjir no en dan ek orizjinele bydragen yn dy't better sicht jouwe op Postma en syn wrâld. In protte fan de opnommen artikels binne fan de hân fan Philippus Breuker, Tineke Steenmeijer-Wielenga en Jan Gulmans, alle

US WURK LVIII (2009), p. 167

trije bestjoersleden fan it Selskip. Sa ferliket Gulmans Obe Postma mei Fokke Sierksma, giet Breuker yn op Grins en Grinslân yn it wurk fan Postma en op Postma syn argyfûndersyk, en jout Tineke Steenmeijer–Wielenga in twatal mear feitlike, biografyske artikels en in lang artikel oer de boarnen fan it gedicht ‘De bûthúsbank’. Fan bliuwend belang foar de literatuerstúdzje binne ek Sybren Sybrandy syn stikje oer Tjitze de Boer, it hiel aardige artikel fan Merijn Knibbe oer Postma as lânbouhistoarikus en in essee troch Anneke Reitsma oer de natuer as ynspiraasjeboarne by Ida Gerhardt en Obe Postma. Yn it oant no ta lêste nûmer jout Gulmans in biografyske skets fan Emily Dickinson, dat as opmaat ta it twadde kongres fan it Selskip, dat ûnderwilens holden is.

Ryk is ek de website fan it Selskip (<http://www.obepostma.nl>). Benammen Breuker jout dêr in protte al dan net bewurke boarnemateriaal, dat foar de stúdzje fan Postma grif fertuten dwaan sil. Dat giet oant en mei in list fan “boerewurden”, dy’t foar de leksikografy fan it âldere Frysk ek fan grut belang is. It wachtsjen is no fansels op ien dy’t al dat prachtige materiaal brûke sil foar dé biografy fan Obe Postma.

Wat by einbeslút opfalt binne twa dingen. Alderearst lizze yn it Obe Postma-selskip belibbing en stúdzje ticht tsjininoar oan. Postma syn wurk wurdt ynterpretearre op de kongressen, it wurdt foar de lêzer fan de boeken en blêden ferklearre, mar it wurdt ek wer op ‘e nij belibbe, bygelyks op de jierlikse reiskes dêr’t de gedichten op foardroegen wurde yn it lânskip dêr’t se yn ûntstien binne. Twads set it Selskip troch de brede, ferlykjende kongrestema’s Postma yn in folle breder kultuer- en literêrhistoarysk ramt as dat yn de Fryske literatuer wizânsje is. Beide punten passe goed by de ûntwikkelingen yn it literêre klimaat as gehiel. Benammen poëzy wurdt tsjintwurdich likefolle beharke/ belibbe as lêzen/trochgrûne, en de hege freding tusken oan de iene kant Fryske en oan de oare Nederlânske en ynternasjonale literatuer wurdt stadichoan wei.

(goffe jensma)

Anne Dykstra, ‘Voorbeelden in het Lexicon Frisicum’. Yn: E. Beijl en dy (útj.), Fons verborum. Feestbundel voor Fons Moerdijk. Leiden, Instituut voor Nederlandse Lexicologie, Gopher B.V. (2009), 25-36.

Dykstra ferfettet syn rige artikels oer it leksikografyske wurk fan Joast Hiddes Halbertsma mei in skôging oer de foarbylden yn it *Lexicon Frisicum*. Yn ‘e ynlieding beskriuwt er de ferskillende soarten fan foarbylden dy’t yn in wurdboek fûn wurde kinne, wat har funksje is, hoe’t yn ‘e njoggentjinde-ieske leksikografy dêr tsjinoan sjoen waard, en hoe’t Halbertsma sels him dêr yn syn metaleksikografyske stikken oer útlitten hat. Dêrnei giet er nei hoe’t Halbertsma it der yn syn eigen wurdboek fan ôf bringt. Wel, konsekwintens wie net syn sterkste eigenskip. Tal fan artikels binne sûnder foarbylden bleaun, sels al wie in boarne maklik beskikber, en as er se jout, dan binne it faak te min

US WURK LVIII (2009), p. 168

om de betsjuttings goed mei ta te ljochtsjen. Halbertsma wie in rûch sitearder, en boppedat ferjit er faak om der in boarne by te setten. It is ek nuver dat er yn syn wurdboekartikels faak allegearre oanhellings út oare talen opnimt: dat binne strikt nommen dan gjin foarbylden by it besprutsen Fryske lemma. (siebren dyk)

Durk Gorter & Cor van der Meer, 'Developments in bilingual Frisian-Dutch education in Friesland'. Yn: Jasone Cenoz & Durk Gorter, Multilingualism and minority languages. Achievements and challenges in education. (= Aila Review 21). Amsterdam (2008), John Benjamins, 87-103.

Dit artikel jout in oersjoch, sawol histoarysk as kontimporê, fan 'e posysje fan it Frysk yn it ûnderwiis, fan pjutteboarterssealen oant en mei HBU-ynstellingen. De auteurs melde dat al trije kear efterinoar it Nederlânske regear troch de Rie fan Europa der op wiisd is dat it op dit mêd temin docht, mar dêrnjonken wurdt konstatearre dat de resultaten ek wol hiel bot ôfhinklik binne fan 'e hâlding fan 'e dosinten sels. De opfettings fan 'e âlden binne lykwols ek relevant, en dan docht bliken dat benammen dy fan 'e Nederlânsktaligen no net fuortdaliks entûsjast binne. Undersiken nei de learprestaasjes wize út dat in grutter plak fan it Frysk net ten koste giet fan 'e behearsking fan it Nederlânsk. Oan 'e oare kant, foar it Frysk ha de trijetalige skoallen wol fertuten wat de behearsking fan it technysk lêzen en de stavering oanbelanget, mar foar de mûnlinge behearsking fan it Frysk lykje se dêrfoar net folle ferskil te meitsjen. Dat jildt nammers ek foar de behearsking fan it Ingelsk.

(siebren dyk)

Durk Gorter, 'Language surveys on Frisian in the Netherlands'. Yn: Monica Barni & Guus Extra (útj.), Mapping linguistic diversity in multicultural contexts. Berlin/ New York (2008), Mouton de Gruyter, 115-135.

Nei in yntroduksje fan it Frysk jout Durk Gorter hjir in moai oersjoch fan 'e grutte taalsosjologyske taalenkêten dy't der yn Fryslân west hawwe (1967, 1980, 1994). Hy giet neier yn op doelen, fraachstellings, metoaden, wichtichste útkomsten, en folle net genôch. In pear resintere, lytsere omfragen krije likegoed it omtinken, en teffens wurdt besocht om in ferliking te meitsjen mei soortgelikense projekten yn Wales, Ierlân en Baskelân, al is dat troch de ferskillende omstannichheden net altyd like maklik. Yn it artikel, dat de skriftlike delslach is fan in bydrage oan in konferinsje út 2006, wurdt foar 2008 in nije grutte omfrage oankundige, mei in rapportaazje dy't yn 2009 útkomme moatte soe. Dy plannen liket lykwols neat fan op 'e hispel kaam te wêzen.

(siebren dyk)

Opmerking

Auteurs fan wittenskiplik literatuerhistoarysk en -wittenskiplik wurk dy't foar sinjalemint of resinsje yn 'e beneaming komme wolle, kinne tenei resinsje-eksimplaren stjoere nei de redaksje fan *Us Wurk*.